

Kulturelle faktorerers indflydelse på sygdomsbillede og behandlingsalliance

**Kompetencecenter for Transkulturel Psykiatri (CTP), Psykiatrisk Center
Ballerup, Region Hovedstadens Psykiatri. August 2018.**

Denne skrivelse har til formål at give en definition af 'kulturelle faktorer' og eksempler på hvorledes de kan give anledning til behandling på CTP.

Målgrupper

Vores to målgrupper på CTP er

- 1) personer med flygtningebaggrund, svære traumer og traumerelaterede psykiske lidelser samt
- 2) personer af anden etnisk baggrund end dansk, hvor betydelige kulturelle faktorer spiller en afgørende rolle i sygdomsbilledet og interaktionen mellem patienten og behandlere.

[Læs mere om vores målgrupper](#)

For målgruppe 2 baseres den samlede vurdering af kulturelle faktoreres betydning på:

- 1) Henvisers kommentarer
- 2) Journaloplysninger
- 3) Vurdering fra Den Centrale Visitation (CVI)
- 4) CTP behandlers vurdering
- 5) Patientens egen vurdering

Henvisers kommentarer

Henvisningen gennemgås. Det er ikke nok at henviser anfører, at kulturelle faktorer spiller en rolle. Det skal også være beskrevet, hvilke kulturelle faktorer der er tale om, hvordan de i givet fald spiller ind samt hvilken behandling der tidligere har været forsøgt og hvorfor det ikke fungerede.

Journaloplysninger

Hvis der findes journaloplysninger gennemgås disse med henblik på vurdering af, om tidligere behandlere i psykiatrien har oplevet, at kulturelle faktorer spillede en rolle.

Vurdering fra Den Centrale Visitation (CVI)

Hvis patienten har været til samtale ved CVI og man der har taget stilling til, at patienten er vores målgruppe på baggrund af kulturelle faktoreres betydning, så vil vi som udgangspunkt altid indkalde patienten.

CTP behandlers vurdering

Vigtigt for vores egen vurdering er at optage en grundig social anamnese. Vi kan desuden bruge spørgsmål fra [Cultural Formulation Interview \(CFI\)](#) til at danne os et mere klart billede af kulturelle faktoreres betydning. CFI består af 16 spørgsmål til belysning netop af kulturelle faktoreres betydning i sygdomsbillede, sygdomsopfattelse og

Definition af kultur

På CTP lægger vi os op ad DSM-5's definition af kultur, hvor vi anerkender, at alle mennesker – uanset etnisk baggrund – er en del af en række forskellige kulturelle netværk og at kulturel identitet er dynamisk og i konstant udvikling.

interaktion mellem patient og behandlere. Er der ved den indledende vurdering tvivl kan CTP lægen benytte sig af CFI og er der fortsat tvivl kan man henvise til yderligere udredning ved CTP sygeplejerske, som laver et fuldt CFI hvorefter patienten drøftes på konference.

Patientens egen vurdering

Vi stiller ofte nogle få direkte og meget konkrete spørgsmål fra CFI om patientens egen oplevelse af hvorvidt den kulturelle baggrund har indflydelse på symptomerne, lidelsen eller sygdommen. Måske er patienten helt uforstående overfor spørgsmålet og kan ikke komme op med noget konkret og i så fald kan vi i det mindste fastslå, at patienten selv ikke har en klar oplevelse af en sammenhæng. Måske har de en meget klar oplevelse af, hvor meget kultur spiller ind i deres problemer og/eller symptomer.

5 niveauer

Vi inddeler kulturelle faktorerers indflydelse i 5 niveauer:

- 1) Intet kulturelt i sygdomsbilledet
- 2) Visse kulturelle elementer kan spille en mindre rolle
- 3) Der er klart kulturelle faktorer med i sygdomsbilledet og interaktionen mellem patient og behandlere, men ikke af afgørende art og man bør kunne tage højde for det i almen psykiatrien
- 4) Der er betydelige kulturelle faktorer i sygdomsbilledet og interaktionen mellem patient og behandlere
- 5) Der er helt afgørende kulturelle faktorer i sygdomsbilledet og interaktionen mellem patient og behandlere

Såfremt man i øvrigt er målgruppe gælder:

- A) niveau 1-2 giver **ikke** anledning til behandling på CTP
- B) niveau 3 giver **sjældent** anledning til behandling på CTP
- C) niveau 4 giver **ofte** anledning til behandling på CTP
- D) niveau 5 giver **altid** anledning til behandling på CTP

Eksempler

Eksempler på kulturelle faktorer som kan indgå i den samlede vurdering:

1. Splittelse mellem oprindelig og dansk kultur med deraf følgende påvirkning af identitetsopfattelse.
2. Tilpasningsvanskeligheder i forhold til de kulturelle normer i Danmark med f.eks. social isolation, savn og manglende støtte fra familien i oprindelseslandet.
3. Manglende tillid og forståelse i mødet mellem sundhedsprofessionelle og patienten, som kan være baseret på forskellige sygdomsopfattelser, sygdomsudtryk og forventninger til behandling, men også på generelle forskelle i uddannelsesniveauer og livsomstændigheder samt forståelsen af sundhedssystemet.
4. Omfattende familiær problematik f.eks. relateret til social kontrol, skyld, skam og ære.
5. Utryk opvækst i krigshærgede områder med deraf følgende påvirkning af personlighed og sårbarhedstærskel i forhold til udvikling af psykisk sygdom.

6. Tabubelagte emner kan betyde, at patienten går med sine problemer alene og taler ofte ikke med sine nærmeste om det dels for at beskytte sin familie for bekymringer og dels for at beskytte sig selv fra sladder.
7. Anderledes sygdomsopfattelser og -udtryk, f.eks. udtrykt ved større somatiseringstendens fremfor indsigt i egne psykiske konflikter.

OBS!

Det bemærkes, at sproglige barrierer med behov for tolk ikke betragtes som en kulturel faktor i denne sammenhæng. Det betragtes som en generel, praktisk faktor som kan imødegås i almenpsykiatrien såvel som i CTP ved bestilling af tolk. Det er i den forbindelse vigtigt at understrege, at man sikrer sig det korrekte sprog/dialekt og så vidt muligt forsøger at få den samme tolk ved samtaleforløb, såfremt denne vel og mærket er god.

Beslutning

På CTPs ugentlige behandlingskonference tages alle patienter, som har været udredt med CFI ved sygeplejerske op til drøftelse. På baggrund af CFI kommer sygeplejersken med en vurdering af, hvilket niveau der er tale om og om det kvalificerer til at være CTPs målgruppe. Er sygeplejersken fortsat i tvivl afgøres det ved den fælles drøftelse under behandlingskonferencen.

